

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
Південноукраїнський центр професійного розвитку керівників та фахівців
соціономічної сфери

РОЗВИТОК КРЕАТИВНОСТІ ЯК РЕСУРСУ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ОСОБИСТОСТІ: ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ
04 квітня 2025 року**

ОДЕСА

УДК: 159.953:37.015.3:005.963

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Черненко Наталія Миколаївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітнього менеджменту та публічного управління.

Соловейчук Олена Максимівна – фахівець Південноукраїнського центру професійного розвитку керівників та фахівців соціономічної сфери.

*Рекомендова вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський
національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(протокол №14 від 24 квітня 2025 р.)*

Рецензенти:

Ольга ЗБАРСЬКА (Olga Zbarskaya) - доктор наук, експерт у галузі креативного потенціалу людини, член академії ACSW, член The Textbook & Academic Authors Association, засновник та президент компанії «OZCREDO», автор книг та підручників.

Осіпова Тетяна Юріївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки Університету Ушинського

Розвиток креативності як ресурсу інноваційного потенціалу особистості: психолого-педагогічні аспекти: збірник матеріалів всеукраїнської науково-методичної конференції з міжнародною участю. Одеса : Університет Ушинського, 2025. 511 с.

До збірника увійшли матеріали всеукраїнської науково-методичної конференції з міжнародною участю, присвяченої різним психолого-педагогічним аспектам інноваційного потенціалу особистості, сучасним методам та формам організації освітнього процесу у закладах освіти різного рівня, розвитку креативного мислення під час підготовки здобувачів у закладах освіти.

Науковці висвітлюють питання щодо сучасних форм і методів розвитку креативності як ресурсу інноваційного потенціалу особистості.

Відповідальність за зміст матеріалів несуть їх автори.

© Університет Ушинського

Висновки. Розроблена структурно-функціональна модель сприяє комплексному підходу до формування наскрізних умінь у молодших школярах в умовах позашкільних навчальних закладів. Вона забезпечує інтеграцію теоретичних і практичних аспектів навчального процесу, що дозволяє розвивати в учнів ключові компетентності, необхідні для їх успішної соціалізації в сучасному світі. Розвиток цієї моделі потребує експериментального підтвердження ефективності в різних умовах позашкільної освіти.

Список використаних джерел:

1. Андрущенко, В. П. (2023). Інноваційні технології в освіті: сучасні виклики. Київ: Либідь, с. 45-67.
2. Бібік, Н. М. (2023). Компетентнісний підхід у сучасній освіті: новітні методики. Київ: Педагогічна думка, с. 112-135.
3. Локшина, О. І. (2023). Цифрова трансформація освіти: виклики та перспективи. Київ: Інститут педагогіки НАПН України, с. 78-96.
4. Савченко, О. Я. (2022). Дидактика початкової школи: сучасні тенденції. Харків: Освіта, с. 34-58.
5. Кузьменко, Т. В. (2023). Формування наскрізних умінь у початковій освіті: методологічні аспекти. Львів: Світ знань, с. 50-89.
6. Коломієць, Л. Г. (2023). Гейміфікація в освітньому процесі: теоретичні засади і практика. Львів: Світ знань, с. 90-125.
7. Романишина, О. М. (2023). Інтерактивні методи навчання у позашкільній діяльності. Тернопіль: Освітній простір, с. 102-140.

ФЕДОРЕЦЬ Микола Олександрович

РОЗВИТОК МУЗИЧНО-ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ЇХНЬОЇ КРЕАТИВНОСТІ

Аналіз наукового дискурсу стосовно формування креативності сучасних школярів підкреслює високу актуальність цієї проблеми в умовах подальшого розвитку постінформаційного суспільства та культурної глобалізації. *Метою даної роботи* є підкреслити важливість розвитку музично-творчих здібностей учнів молодших класів в процесі залучення до музичного мистецтва, що є відомим, багаторічно перевіреним засобом творчого розвитку та формування дитячої креативності.

Поняття креативність, (від лат. creatio – створення) учені трактують по-різному. Великий тлумачний словник сучасної української мови відносить до цього поняття «творчу, новаторську діяльність» (Великий тлумачний, 2005); Е. Фром враховує креативністю «характеристики та процеси, котрі активізують творчу продуктивність» (Павлюк, 2007). Це «творчі здібності індивіда, що характеризуються здатністю до продукування принципово нових ідей, що

входять в структуру обдарованості в якості незалежного фактору» (Там само). П. Торренс, називає креативністю «підвищену чутливість до визначення ... проблем, до дефіциту або протиріч знань», а також пов'язує це явище з пошуком рішень шляхом висунення та перевірки гіпотез, що ведуть до отримання об'єктивного результату (Stain, 1988). Креативність – це тенденція, пов'язана з мисленням людини та виробленням нових ідей, нових корисних продуктів. Вона «передбачає поєднання існуючих знань з новими способами» (Збарська, 2025). Креативність сприяє оскарженню припущень, дослідженню альтернатив та пошуку рішень під час кризових ситуацій (Там само). Креативна здатність людини «ґрунтується на творчій фантазії, яка є синтезом уяви та емпатії (перевтілення)» (Павлюк, 2007).

Розвиток творчих здібностей молодших школярів в процесі загальної музичної освіти, зокрема, на уроках музичного мистецтва, є важливим аспектом їхнього всебічного розвитку. Музика, як універсальна мова, що розкриває художньо-емоційні образи, має потужний позитивний вплив на психіку дитини. Вона стимулює її інтелектуальний, емоційний та соціальний розвиток, активізує процес набуття творчої уяви та фантазії, сприяє усвідомленню світоглядно-духовних орієнтирів, закарбованих у текстах музичних творів різних жанрів та стилів.

Але, аналізуючи практику сучасної загальної музичної освіти України, дослідники дійшли висновку, що вона «зосереджена на тому, щоб навчити дітей сприймати та любити музику, а не створювати її» (Тернова, 2023, с. 3). Завдяки уроків музичного мистецтва школярі опановують теоретичні знання та деякі практичні уміння, але далеко не завжди це дає їм можливість для повноцінного розвитку музично-творчих здібностей та креативності у широкому сенсі. Така ситуація уже «не відповідає потребам суспільства, яке потребує творчих і ініціативних людей» (Там само).

Учені (С. Ковальова, О. Лобова, В. Марцинів, В. Моляко, Ф. Мустафаєв, О. Сакалюк, К. Стецюк, А. Радієвська, А. Тернова, М. Федорець, К. Чан та ін.) констатують певну суперечність, що стосується потреби суспільства у всебічно розвинених, творчих особистостях зі сформованим креативним підходом до мислення та діяльності, з одного боку, та слабкими, у цілому, результатами мистецького навчання та недостатнім розвитком музично-творчих здібностей дітей, що негативно впливає на формування у них креативних якостей. У даному контексті можна зробити висновок відносно необхідності змінити застарілі підходи, форми та методики здійснення музичної освіти в закладах ЗСО країни.

У науковому дискурсі є різні підходи, що стосуються визначення творчої особистості. Л. Кохан, відносить до такої особистості людину, креативність та творчий потенціал якої сформувалися завдяки впливу зовнішніх чинників (Кохан, 2016). О. Туриніна, називає творчою ту людиною, яка «обдарована творчим потенціалом, та проявляє високий ступінь енергії у процесі його реалізації» (Туриніна, 2007, с. 13). На думку О. Сисоевої, така особистість має в

своєму розпорядженні якості, необхідні для успішної творчої діяльності (Сисоєва, 2023). А. Тернова зауважує, що творчою є та особистість, яка реалізує свій креативний потенціал у соціальній сфері, завдяки соціально-значущою діяльності (Тернова, 2023, с. 10).

У даному контексті варто наголосити, що найбільш продуктивним віком для розвитку творчих здібностей дитини, зокрема, музично-творчих здібностей, – є дошкільні роки та роки навчання у початкових класах. Більшість педагогів-практиків, враховують саме молодший шкільний вік найважливішим для формування та розвитку креативності дитини, а ключову мету початкової освіти, пов'язують, у першу чергу, з розвитком творчих здібностей школярів.

На наш погляд, в умовах постінформаційного суспільства та глобалізації ключовими складовими креативності людини можна вважати інтегральну сукупність різноманітних творчих якостей. Йдеться про творчу фантазію, дар передбачення, інтуїцію, емпатію, велику працездатність, вміння подолати стереотипи та умовності, наявність інноваційного та критичного мислення, бажання стати творцем власної життєдіяльності, перебудовувати навколишню реальність за законами краси тощо.

Формування креативності сучасних школярів на основі розвитку їх музично-творчих здібностей є особливим аспектом особистісно-орієнтованої освіти, яка отримала в Україні ключове значення протягом останніх десятиліть. Ця парадигма охоплює широке коло наукових досліджень в галузі філософії, соціології, культурології, загальної та мистецької педагогіки, різних напрямів психологічної науки, нейробіології, фізіології тощо. Вона стосується соціально-культурного та психолого-педагогічного впливу музики на суспільство, зокрема на дітей та підлітків. Традиційно, до розвитку музично-творчих здібностей відносять набуття музичного слуху, ритму, пам'яті та вокальних умінь. Але, видатні учені та педагоги різних епох та країн (І. Бех, Е. Жак-Далькроз, Д. Кабалевський, З. Кодай, Кун Фу-цзи (Конфуцій), М. Монтессорі, М. Леонтович, К. Орф, В. Сухомлінський, Ш. Сузукі, Г. Сковорода, Б. Тричков та ін.) завжди пов'язували музично-творчий розвиток зі всебічним розвитком людини, з формуванням її, як особистості. Багаторічний досвід, доводить, що школярі, які з малечку знаходяться в творчому середовищі, навчилися аналізувати жанри та стилі музики, її форми та характер, уміють сприймати музичну мову та музичні образи, мають музичні знання, високий музично-естетичний смак та критичне мислення, накопичили достатній мистецько-музичний досвід, набули мотивацію до практичного музикування, створення власних музичних композицій, імпровізації тощо, безумовно, стають творчими особистостями з розвинутими креативними здібностями.

Приведемо декілька, найбільш поширених в українських закладах ЗСО напрямів розвитку музично-творчих здібностей молодших школярів:

- розвиток почуття ритму, звуковисотного слуху, музичної пам'яті, співацького голосу та набуття гарного музичного смаку;

- хорове музикування, засвоєння та передача музичних образів в процесі виконання вокальних творів;
- музично-дидактичні ігри, зокрема, ігри, пов'язані з музичними асоціаціями, гра на простіших музичних інструментах ;
- виконання заданих рухів під музику;
- музично-ритмічна імпровізація, зокрема, заохочення дітей до створення оригінальних ритмів та різноманітних художньо-ритмічних образів;
- сприяння (слухання) музичних творів різних жанрів, з елементарним аналізом та короткою інформацією про відомих композиторів та виконавців.

Але, в роботах сучасних учених (Н. Батюк, Го Цзюнь, Ван Цзябіня, В. Лабунця, І. Левіцької, Г. Ніколаї, О. Олексюк, Є. Проворової, Г. Падалки, О. Реброва, О. Ростовський, О. Рудницької, Р. Савченко, Сюй Сінчжоу, М. Федорця, Хан Хуйюнь, Яо Яміна та ін.) пропонуються рекомендації, що стосуються більш широкого спектру напрямів та практик стосовно розвитку музичних, музично-естетичних та творчих здібностей дітей як на уроках музичного мистецтва, так й підчас позаурочної творчої діяльності. Йдеться про:

- різноманітні музично-творчі завдання, щодо створення музичних ілюстрацій до літературних творів або картин;
- вигадкування музичних історій, казок, сценаріїв тощо;
- створення та виконання танцювальних композицій, пантомім тощо;
- створення власних мелодій та віршів на музичну тематику;
- широке застосування в процесі музичного навчання новітніх технологій мистецької інноватики, що поширені у світі: інтерактивних, інформаційно-комунікаційних (ІКТ), аудіо-візуальних, мультимедійних, імерсивних, а також сучасних комп'ютерно-музичних програм, сервісів тощо;
- створення та реалізацію оригінальних музичних та музично-сценічних проєктів;
- організацію музичних та музично-театральних фестивалів, вистав, концертів, де учні можуть проявити свої творчі здібності;
- систематичне відвідування концертів, оперних та балетних вистав, мюзиклів, художніх галерей, виставок тощо, як реальних, так і віртуальних;
- створення на музичних заняттях творчої атмосфери, надання учням свободи вибору та самовираження; заохочення їх до експериментів та пошуку нових мистецьких рішень;
- інтеграція музичного мистецтва з іншими навчальними предметами;
- створення в закладах ЗСО музичних гуртків та студій.

Висновок. Залучення до музики, як до найбільш поширеного, яскравого та емоційного виду мистецтва, має величезний вплив на культурне та творче становлення молоді особливо в наш час – в умовах подальшого розвитку постінформаційного суспільства та культурної глобалізації. Тому, формування креативності у дітей шляхом розвитку їхніх музично-творчих здібностей є

перспективним та актуальним аспектом культурного виховання та соціалізації нового покоління. Розвиток творчих здібностей молодших школярів в процесі загальної музичної освіти є важливим кроком до формування гармонійно розвиненої особистості, здатної до творчого самовираження та успішної самореалізації в майбутньому.

Список використаних джерел:

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) (2005). Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. Київ; Ірпінь: ВТФ «Перун». 1728 с.
2. Збарська, О. (2025). Розвиток креативності як ресурс інноваційного потенціалу особистості: психолого-педагогічні аспекти. *Презентація*. Інститут креативного мислення “ОЗ КРЕДО”, США. Матеріали міжнародного підвищення кваліфікації (стажування) 07.02.2015-07.04.2025.
3. Кохан, Л. Особливості формування творчої особистості. *World science*. 2016. №1. С. 31-32.
4. Павлюк, Р. (2007). Креативність як складова частина професійної підготовки майбутніх учителів. URL: http://www.rusnauka.com/16_NPM_2007/Pedagogica/22154.doc.htm
5. Сисоева, С. (2023). Соціальні, психологічні та педагогічні підходи до визначення творчої особистості. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/711902/1/Guz-Sys-mon.pdf-pages-23-56.pdf>
6. Тернова, А. (2023). Розвиток творчих здібностей молодших школярів в процесі загальної музичної освіти. *Квал. робота магістра*. Університет Ушинського. Одеса. 73 с.
7. Туриніна, О. (2007). Психологія творчості : навч. посіб. Київ : МАУП. 160 с.
8. Stain, B.S. (1988). Memory and Creativity. Handbook of Creativity. Ed. of J.A. Glover and other. Plenum Press, N.Y. and London. 1

ФОГЕЛЬ Тетяна Миколаївна

**МУЛЬТИМОДАЛЬНІСТЬ У ФУНКЦІОНУВАННІ ТА
ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ: РОЗВИТОК КРИТИЧНОГО
МИСЛЕННЯ**

Не заперечним є той факт, що сучасний глобалізований світ не можливо уявити без спілкування, яке все частіше виявляється через сукупність модусів, що репрезентують конкретний канал комунікації, спрямований на передачу інформації.

З огляду на це факт, особливої актуальності набуває концепція мультимодальності яка ґрунтується на використанні декількох способів передачі інформації або взаємодії з нею. Мультимодальність базується на різноманітних

САВЧУК Олена Петрівна Професійна підготовка здобувачів вищої освіти за спеціальністю 014 Середня освіта (трудове навчання та технології)	377
СЕВЕРИНЮК Тетяна Олександрівна Застосування методу мозкового штурму як чинника розвитку креативності здобувачів вищого навчального закладу	382
СИЧОВА Тетяна Олександрівна Шляхи збільшення креативності при викладанні вищої математики	386
СКОРОМНА Маріанна Володимирівна Основи креативного мислення учнів	389
СМЕТАНКІНА Наталя Володимирівна Розвиток креативних навичок у студентів технічного університету	393
СОКАЛЬ Марія Анатоліївна Проєктування креативного навчання в дизайні уроків мови і літератури в початковій школі	395
СОКОЛОВА Ганна Борисівна Інноваційні підходи до формування емоційного інтелекту у дітей з особливими освітніми потребами: роль творчості в педагогічній діяльності	397
СОРОКА Лариса Миколаївна Креативність як фактор конкурентоспроможності випускників закладів вищої освіти на ринку праці	400
СТРЕЛЬНИКОВА Олена Олександрівна Розвиток креативного мислення студентів у процесі вивчення вищої математики	402
СУРІЛОВА Анастасія Олегівна Креативний підхід до вирішення правових колізій у Міжнародному морському праві	408
ТЕРЛЕЦЬКА Наталя Миколаївна Розвиток креативності як складової професійної діяльності вихователів	412
ТІТАРЕНКО Світлана Анатоліївна Психолого-педагогічні умови формування креативного потенціалу особистості	417
ТРУБИЦИНА Ольга Михайлівна Розвиток креативного мислення як ключової компетенції студентів у ЗВО	421
ТРУШЕВИЧ Ганна Богданівна Імідж та репутація лідера в організації: вплив креативного мислення як інструменту формування	425
УЛЬЯНОВА Тетяна Юрївна Роль креативності у вищій освіті	427
УСКОВА Лілія Миколаївна Креативність викладача як стратегія розвитку професіоналізму	431
ФЕДОРЕНКО Андрій Андрійович Педагогічних умов у процесі формування наскрізних умінь у молодших школярів в умовах позашкільних навчальних закладах	434
ФЕДОРЕЦЬ Микола Олександрович Розвиток музично-творчих здібностей молодших школярів як засіб формування їхньої креативності	437